

СУКОБ ЈЕ НЕИЗБЕЖАН

По повратку у Вараждин Милан наставља да помно прати све што се дешава у касарни, граду у коме службује, Хрватској и целој Југославији. Запажа да се немили догађаји одвијају несмањеним темпом и да су могућности да се ситуација окрене у позитивном смеру све мање.

У Хрватској је под оружјем око 100.000 војника, спремно је 170 тенкова, 900 артиљеријских оруђа, 20 авиона и хеликоптера, али се Книнска крајина и западни Срем нису предавали. У записима за 18. мај аналитичари констатују да Словенија врши убрзане припреме за отцепљење!

Баш у том време, Милан добија наредбу за прекоманду у гарнизон Бјеловар. Готово да се обрадовао јер одлази у колектив способног и спремног команданта гарнизона, пуковника Рајка Ковачевића, дивног човека из Великог Радића код Босанске Крупе. Стасом и ликом подсећа на дивове из Ђопићевих прича. И Рајков отац Лазо служио је отаџбини, потпуковник у пензији и првоборац.

У вараждинској касарни „Калнички партизани“, где је Милан провео успешне и незаборавне дана, на испраћај су дошли сви другови до којих му је било стало. Командант касарне пуковник Борислав Попов није крио да му је

жао што се растаје са добрим сарадником, а пуковник Рајко Ковачевић прима га срдачним речима добродошлице:

– Срећна ти твоја нова дужност начелника техничке службе у нашем гарнизону. Не треба ти ништа више причати. У потпуној смо блокади и ово на добро не може никако изаћи, јер се већ догађа зло. Морамо отворити четворо очи – рекао му је пуковник Ковачевић.

Нема мира

Крајем маја 1991, Милан чита званичне извештаје: „Из правца Мађарске се и даље одвијају ноћни транспорти... На караулама се без објашњења мења командни кадар... Српске куће се и даље обележавају... Породице наших старешина се морају селити... Јануарско филмско упозорење наше армије као да није ни примећено...“

Крајем јуна, исто: „Рањен је официр ЈНА из Новог Места, настављају се масовни напади на касарне ЈНА у Словенији... Оборен је војни хеликоптер Ми-8, приликом извршавања задатака из наредбе Савезног извршног већа, 27. јуна око 19 часова, код места Иг код Љубљане. Летелица је оборена противваздушном ракетом. У несрећи су погинула три члана посаде... Командант РВ и ПВО ге-

Хрвати 13. септембра искључују воду и струју тако да су старешине и војници у складишту остали без основних потреба за живот. Повремени напади и пуцњава нису престајали, али се малобројни браниоци складишта у Беденику нису уплашили, борили су се неустрашиво. Нападаци не бирају мете, мада пазе да не погоде тамо где су смештени муниција и противтенковске мине јер би тиме уништили оно што желе да отму. А у складишту има преко 170 тона експлозива, плус техника, интендантска опрема, возила и резервни делови.

нерал-пуковник Антон Тус је пензионисан... Премијер Анте Марковић шаље голобраде младиће празних шака пред Јаншине митраљезе... Нејасно је зашто снајперима пуцају на голобраде младиће у сивомаслинастим униформама... Систематски се узнемиравају и породице старешина ЈНА."

Почетком јула не престаје невероватно прљав рат у Словенији. Очитује се велика мржња према свима који носе униформу, али је нејасно, зашто и откуд? Упркос томе, информативна служба Љубљанског корпуса саопштава да „ЈНА није нити ће икада бити у рату са словеначким народом нити за њега може бити окупатор. ЈНА само доследно и упорно извршава задатке које су пред њу поставили Скупштина, влада Југославије и Врховна команда ЈНА, искључиво на заштити територијалног интегритета Југославије, као једино признатог међународног субјекта”.

У Београду се одржава митинг мајки, траже да им се деца врате са служења војног рока у Словенији и Хрватској. По путевима две сецесионистичке републике, почетком лета 1991. године, кретале су се колоне аутобуса и путничких аутомобила из Србије, који су возили очеве и мајке, да из ЈНА врате „своју децу” кућама.

... Готово сви Словенци и Хрвати, официри и подофицири ЈНА, напустили су касарне и гарнизоне... Коначно 5. јула војници и старешине ЈНА се повлаче из Словеније, у Сарајеву се одржава велики митинг за опстанак Југославије... У Приједору је 15. јула непознато лице, у јутарњим часовима, пуцало на касарну „Жарко Зрењанин”.

Оружани сукоби у Хрватској започели су у пролеће 1991. године, после инцидента на Плитвичким језерима. Од тог дана великом брзином шири се општа нетрпељивост и антисрпска хистерија, која прети да захвати и Босну и Херцеговину. У Бршадину је Ставан Инић, стар 57 година, убијен из револвера у тренутку када је хтео да на своју кућу стави српску заставу. У Сплиту је 50.000 разја-

Милан Тешић

рених јуришника у име „младе демократије” оргијало под својом шаховницом. У том изливу „радости” задављен је војник ЈНА Сашо Гешовски. Дело распећеног сплитског давитеља који гуши војника ЈНА у једном транспортеру, италијанска штампа квалификује као дело српског четника...

Напади на војску

Са радија, телевизије и у штампи свакодневно се сервирају узнемиравајуће вести из Хрватске и Словеније. „... На подручју Копривнице, Крижевца, Бјеловара и Вараждина организовани су пунктови за осматрање активности јединица ЈНА. Осматрање је организовано по групама,

које чине младе особе, састав групе је до пет лица. Непозната лица телефоном вређају и узнемиравају старешине из касарни и штабова ЈНА у Бјеловару и Копривници... У многим местима у Хрватској одржавају се протестни зборови грађана на којима је, између осталог, истицана победа над ЈНА, а у Вировитици сиже збора је био: '... успећемо, довољно смо јаки...' Цивил наоружан аутоматском пушком провоцирао је војника стражара у касарни 'Ђуро Ђаковић' у Задру, говорећи: 'Бежи војско одавде, још имате времена'..."

Ситуација у Словенији и Хрватској је конфузна и нејасна. Штаб Врховне команде ОС СФРЈ, који је у сталном заседању, саопштава 29. јуна 1991. године: "... Ситуација у земљи је драматична. Прети распад Југославије. Воде се жестоки међунационални сукоби, а на помолу су и нови. На почетку смо грађанског рата... Штаб Врховне команде позива све грађане и патриотске снаге да се супротставе гурању земље и наших народа у свеколику катастрофу."

На једностране акте Словеније и Хрватске реагују и органи Федерације. "... Савезно извршно веће и све институције Југославије, укључујући органе безбедности и органе ЈНА, дужни су да континуирано предузимају мере и радње изнуђене једностраним актима којима ће се спречити прекрајање Југославије, промене њених граница, нарушавање режима на граници СФРЈ, присвајање царинских органа и имовине Југославије и да предузму сва легитимна средства којима ће се супротставити једностраним одлукама и опредељењима и понашањима којима се намеће воља другима..."

Дани одлуке

На јутарњем реферисању пуковник Рајко Ковачевић саопштава свом помоћнику мајору Милану Тепићу да је корпус непопуњен, а морал, после отцепљења Словеније, никакав: „Ми од ових наших горе тражимо помоћ, а они траже од нас да са својим људством превозимо опрему и технику из Словеније са војних економија... Него да видимо шта ћемо ми овде да радимо. Какве ти имаш предлоге?“, питао је пуковник Ковачевић.

– Друже пуковниче, они ће да раде свој посао, а ми ћемо радити свој. Имам обавештење да се цивили под оружјем свакодневно и упадљиво мувају око нашег складишта у Беденику. То је врло близу Бјеловара. Ја бих вам предложио да Беденик буде моја брига.

– Ти одлично знаш шта за нас значи Беденик. Од нас више не морам да бринем о њему, он је твоја брига – закључио је пуковник Ковачевић.

Мајор Тепић је разумео наређење претпостављеног: одбрана складишта, звана „Барутана“ у селу Беденику код Бјеловара у његовој је надлежности и одговорности.

Припремио је све што му треба и својим аутом одмах кренуо на пут. Возећи трасом коју је одлично познавао, неповезано је мислио о томе како су Драгица и деца, шта ли раде отац и мајка, има ли у Комленцу каквих непријатељстава? Сетио се и свог семинарског рада из гимназије, пред очима му лебде усташка зверства у „Баћинским кречанама"... У стомаку начас завлада јака мучнина која не потраја дуго. Напрегнуто гледа напред. Нагло се враћа у реалност, размишља о извршењу задатка који му је пуковник Ковачевић поверио.

Мајор Милан Тепић зна да предстоје дани одлуке и дани акције. Ништа не сме оставити за сутра. Знају то и у Бјеловару и Беденику. Зна то и војник на стражи крај складишта Стојадин Мирковић, земљорадник из планинског села у околини Ваљева, који воли земљу у којој се родио и за коју су гинули његови прадедови и дедови, зна да је мора бранити по сваку цену. Мајка му је говорила да слуша старешине и да без поговора извршава и најтеже задатке. Дубоко зароњеног у мисли, пренуо га је звук возила које се приближавало капији складишта. Када је видео да из возила излази мајор Милан Тепић, осетио је олакшање.

Тепић је чуо за Мирковића, поузданог и смелог војника, али кад је изашао из возила приметио је на његовом лицу забринут израз. Заустио је да га нешто пита, али га је војник предухитрио и, у ставу мирно, рапортирао:

– Друже мајоре, у складишту је повећано стање борбене готовости. Непознати и по ноћи долазе аутомима, овде,

до улазне капије. Пуштају гласно музику, изађу на минут-два, нешто се дошаптавају, показују према нашој спаваони и онда одлазе. И тако по неколико пута на ноћ. То траје данима...

Док је Милан примао рапорт, војници из круга складишта, препознавши свог старешину, сјатили су се око Тепића и Мирковића. Желели су да чују шта ће мајор да каже, чему се могу надати. Брига и страх огледали су им се на лицима.

Мајор Тепић је, касније, са сваким војником понаособ разговарао. Хтео је да се увери колико је ко способан и где ће моћи највише да допринесе успешној одбрани. Са војником Стојадином Мирковићем посебно је разговарао, имао је поверења у њега да ће сваки, па и најтежи задатак у потпуности извршити. Мирковић, иако није крио забринутост за околности које се дешавају, изразио је своју одлучност да се складиште брани по сваку цену.

Драма

Гарнизон у Бјеловару је у септембру 1991. године био данима опкољен. Пуковник Рајко Ковачевић са недовољним бројем војника успешно је организовао одбрану. Сви су се добро распоредили. Држе се чврсто и одлучно. И у Беденику је мајор Тепић организовао распоред војника и старешина за одбрану складишта. У саставу има храбре старешине, потпоручника Стојана Поповића, старијег водника Ранка Стевановића и посебно одличне војнике Александра Савића из Ваљева, Стојадина Мирковића из Горњих Лесковица код Ваљева и Владимира Стојковића из Крагујевца...

Породица је код куће добро, рекла му је Драгица са којом се чуо телефоном. „Дјеца су пошла у школу“, нагласила је.

Милан јој је са уздахом одговорио:

– Тако сам се ужелео да вас видим... Желео је својој супрузи да каже и речи утехе, али се веза нагло прекинула. Милан је, ипак, одахнуо, чуо је оно што је најважније.

У Беденику крај Бјеловара драма је започела да се одиграва, крај је био неизвестан, или га је можда знао само мајор Милан Тепић, а наслућивао и војник Стојадин Мирковић, возач борбеног транспортера и нишанџија.

НЕ СМЕЈУ ДОБИТИ НИШТА

У предвечерје неизбежног сукоба мајор Тепић је окупљеним војницима саопштио злокобну истину:

– Војско, они нам не мисле добро, иако ми нико не мислимо зло. То сте и сами могли да запазите... Зато морамо бити сви к'о један... На провокације нећемо насједати. Од нас неће добити ни мрву повода, мада га они неће ни чекати. Технику и оружје, Богу хвала, имамо на претек, морамо све сачувати за наше потребе. Нападач не сме добити ништа, то је моја давна одлука...

Хрвати 13. септембра искључују воду и струју тако да су старешине и војници у складишту остали без основних потреба за живот. Повремени напади и пуцњава нису престајали, али се малобројни браниоци складишта у Беденику нису уплашили, борили су се неустрашиво. Нападаци не бирају мете, мада пазе да не погоде тамо где су смештени муниција и противтенковске мине јер би тиме уништили оно за шта се боре. А у складишту има преко 170 тона експлозива, плус техника, интендантска опрема, возила и резервни делови.

Пролазе дани, сваки је тежи од претходног, острашћени нападачи наваљују све већом снагом. Хоће да заузму складиште и дочепају се сјајног плена – врхунске технике и модерног наоружања, уз много муниције. Свакодневно се пуца, обострано.

Милан Тепић, командант складишта, зна шта ће предузети кад догори до ноката, али се још нада, можда ће моћи да се избегне најгоре. Упорно смишља и дограђује свој план за заштиту војника и одбрану складишта. У другој половини септембра 1991. године, нико у складишту није честито ни тренуо. На сан нико и не мисли. Јасно им је да имају одличан положај, само да их је више, нападачи им не би могли наудити. Брине га то што не може да успостави везу са Бањалучким корпусом, јер су им само они истинска шанса за извлачење из осињака.

Војник Стојадин Мирковић рапортира да су се нападачи разместили на тавану штале преко пута главног улаза у складиште и да већ три дана непрекидно осматрају и повремено отварају ватру...

Јутрос је телефон ненадано прорадио, три пута зове неко ко се представио као усташки сатник, нуди Милану двеста хиљада марака и пасош за иностранство, „где год изабере“. Каже: „Само изађите и то мало војске ће одмах за вама. Господине мајоре, што то значи да сад погинете, мислите да ће то неко цијенити. Људи су стока, господине мајоре. Ако не пристанете, немате никакве шансе. Ни ви, ни ваши људи. Знате ли колико нас је овдје у Беденику. Мислите да смо толики пут прошли да нас ту десетак шмркљаваца завитлава...“

Милан не обраћа пажњу на повике нападача, заједно са потпоручником Стојаном Поповићем и војницима журно завршава минирање складишта, још само десетак каписли са детонаторима. То је последње решење у случају да пуковник Ковачевић не успе да се пробије и пошаље појачање у људству. Ако стигне попуна, Милану је јасно да имају сасвим реалне шансе да се споје са Бањалучким корпусом. ■

Војник
Стојадин Мирковић

(Насиљавак у следећем броју)